परिशिष्टम् ।

केशवविरचितम् ।

॥ रामशतकाव्यम् ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

वामाङ्के(ङ्के) जनकात्मजां कटितटे वासस्तडित्सन्निभं
चञ्चत्काञ्चनकुण्डले श्रवणयोर्वक्षःस्थले कौस्तुभम् ।
कस्तूरीतिलकं दधानमलिके विज्ञानमुद्रान्वितं
रामं सान्द्रपयोदसुन्दरतनुं ध्यायाम्ययोध्यापतिम् ॥ १ ॥

श्रीराम ईशे भुवनैकवीरे को **राम**नामानुकरो बलीह ? ।
वदन्निति **द्वारवतीं** सकोपश्चचाल **साकेत**वनान्मरुज्जः ॥ २ ॥

नन्दत्यपि **श्रीयदुवंश**वीरे **मरुत्सुतः** क्रोशयुगं बहिःस्थः ।
पुरीं परां **द्वारवतीं** सकोपो व्यपीडयत् पुच्छपरिभ्रमेण ॥ ३ ॥

न के नरास्तत्र न काश्च कान्ता न के गवाद्याः पशवस्तदानीम् ।
पुच्छप्रतिक्षेपभयप्रकर्षं प्रपेदिरे तस्य महाबलस्य ? ॥ ४ ॥

जनैरशेषैः किल पाणिसन्धृतं पुच्छं विधायाऽनिलसूनुरुच्चकैः ।
आवर्तयामास विपत्पयोधौ निमज्जनोन्मज्जनतो व्यनर्तयत् ॥ ५ ॥

उपप्लुतस्तन्नगरीजनो भृशं तदोपतस्थे **वसुदेवनन्दनम्** ।
पश्यत्यपि त्वय्यतुलात्मवैभवे हरे ! विचित्रं किमिदं ? वदन्निति ॥ ६ ॥

ततो **गरुत्मन्त**मुवाच **माधवः** समग्रवीरोन्नतगर्वपर्वतम् ।
पुरःस्थितं स्वीकृतपाणिसम्पुटं प्रवीरवर्गस्तुतबाहुविक्रमम् ॥ ७ ॥

सपदि बत ! पयोधिमुल्लङ्घ्य **दशवदन**स्य च यः पुरीं ददाह ।
द्विजवर ! भविता स **वायुसूनुर्दशरथसूनु**सखस्तमानयस्व(त्वम्) ॥ ८ ॥

इति **हरि**वचसा तमेत्य तूर्णं **रघुपति**रूपमनारतं स्मरन्तम् ।
विरचितपदपङ्कजप्रणामः प्रणयवचोभिरुपाचरत् स एभिः ॥ ९ ॥

विधियमवरुणेन्द्ररुद्रमृग्यः सुभग ! तवेच्छति वीक्षणं **मुकुन्दः** ।
तदनुपदमुपैहि तं महान्तं पुरुषविशेषमशेषवन्दिताङ्घ्रिम् ॥ १० ॥

सर्वस्वमुर्व्या[:] किमनर्घ्यरत्नं भाग्यं दश(दिशः ?) प्रेम हरेः किमङ्गम् ? ।
कवल्यलक्ष्मीसदनं नितान्तमालोकय **द्वारवतीं** पुरीं च ॥ ११ ॥

पुर्यः शतं सन्ति परास्तथापि न **द्वारकाया**स्तुलनेत(ऽप)राऽत्र ।
क्व नाम हेमाभरणप्रतिष्ठा ? क्व चारकूटाभरणोपचारः ? ॥ १२ ॥

शृङ्गारमूर्तिर्मृगलोचनाभिः सानन्दमानन्दति यत्र **कृष्णः** ।
स(सा)कस्य धन्यस्य निरीक्षितैव स्वर्गाऽपवर्गाधिकशर्मदानाम्(न) ॥ १३ ॥

असौ हरेर्द्वारवती यदस्मिन् पुरी वरीवर्त्यधिका दिवोऽपि ।
दधार लोकस्तदलौकिकश्रीर्लोकत्रयीमध्यमणित्वमेषा(षः) ॥ १४ ॥

कल्पद्रुमः कल्पलता तथैव चिन्तामणिः कामपयस्विनी च ।
वसन्ति तेनाऽधिकता दिवश्चेत् तत् कामदोऽस्या**मरविन्दनाभः** ॥ १५ ॥

स्मरसि यमनिशं त्वमेव साक्षादुपनिषदर्थमिहावगच्छ पुर्याम् ।
निरवधि सुखधाम धाम भासां त्रिभुवनमङ्गलमिन्दिराभिरामम् ॥ १६ ॥

मुखमिलन्मुरलीरवमाधुरीसुखनिमान्निक्ष(त)पौरवधूजनम् ।
भज त**मानकदुन्दुभिनन्दनं** घननिभं जनताघनतापहम् ॥ १७ ॥

सपदि चल सखे ! सुखात्मबोधं हरिमवलोकय मा भयं वहस्व ।
रघुपतिचरणाम्बुजैकभावस्त्वमसि नैं तन्मनुते स तेऽपराधम् ॥ १८ ॥

भगवता भवता श्रुतनिर्मलं निगदितं तदिदं विदितं मया ।
शृणु[म]मापि वचस्त(स्त्व)मथेति तं **कपिपतिः पततां पतिमब्रवीत्** ॥ १९ ॥

रघुकुलतिलकं विनाऽयमात्मा क्वचन मनागपि याति न प्रसादम् ।
यदि मम वचनेऽन्यथा मतिश्चेत् त्रिभुवनविद्धरिरत्र साक्षिभूतः ॥ २० ॥

रघुपति-यदुवीरयोर्न भेदो मतिरिति यद्यपि विद्यतेऽनवद्या ।
तदपि रघुकुलावतारमूर्तौ मम मनसोऽपि दृशोऽपि कोऽपि भावः ॥ २१ ॥

रघुपतिवपुराद्रियेत **कृष्णो** निजनगरीं विदधीत चेदयोध्याम् ।
कथमपि सरयूं च गोमतिं(तीं) तामनुपदमेमि तदा मुदा महत्या ॥ २२ ॥

जि(जी)वन्त एव हि जनाः खलु धाम दिव्यं नीता यया नृपशुकीरविहङ्गमाद्याः ।
सर्वोत्तमस्य यदि दाशरथेः पुरी सा सर्वाधिका न पदका सदृशी तयास्ते ॥ २३ ॥

लब्धं यतः सकलतारकरामनाम कर्णे जपन् किल वपुस्त्यजतां जनानाम् ।
वाराणसीं पु[प]रपुरन्दर इन्दुमौलिः कैवल्यमाकथ(ल)यते मणिकर्णिकायाम् ॥२४॥

आनन्दधामनि विभौ मदनाभिरामे
रामेऽभिरामगुणकर्मकृपाभिरामे ।
सौराज्यमादधति यत्र न कोऽपि लोकः
शोकं मनागपि कदाऽपि कुतोऽपि लेभे ॥ २५ ॥

दिव्याङ्गनाधिकमनोहरसुन्दराभिः
सम्पत्तिभिश्च विविधाभिरभूतपूर्वा ।
पुंर्या कयाऽपि खलु सा नगरी न योध्या
तेनोच्यतेऽखिलजनैर्भुवनेष्वयोध्या ॥ २६ ॥

मां नेतुमास्ते यदि तेऽभिलाषस्तदा पुनर्द्वारवतीं व्रजस्व ।
लीलातनुर्विश्वविदप्रमेयस्त्वया स वाच्यो वचसाऽमुना मे ॥ २७ ॥

गुञ्जापुञ्जादिभिः किं तव कलय कलाशालिमुक्तादिमालां
बालां नाऽऽलम्बयाऽतिप्रबलमदबलामन्यदीयामवद्याम् ।
सार्धं गोपालबालैः किमु परिचरणादिन्द्र वागिन्द्रचन्द्रा-
विन्द्रोपेन्द्रौ दिगिन्द्राद्यमरवरपरीवारमारञ्जयस्व ॥ २८ ॥

वेणुं छिद्रयुतं त्यजस्व(?)गुणवत् पाणौ धनुः स्वीकुरु
शृङ्गं चास्थिमयं विहाय सशरं तूणीरमालम्बय ।
किं वान्यत् पशुपालनात् तव प्रभो ! राज्यं त्वमेवाश्रय
श्रीरामानुचरानतेर्यदि हि तं(ते) वाञ्छा समुज्जृम्भते ॥ २९ ॥

अनेन किं ते वितथाग्रहेण विलोकय श्रीपतिमादरेण ।
नेष्यामि नो चेदधुना बलेन त्वामित्यवोचद् विनतासुतस्तम् ॥ ३० ॥

इति निशम्य वचः पवनाङ्गजः प्रबलकोपविलोहितलोचनः ।
कठिनघट्टनपाणिचपेटकैर्गरुडतुण्डमखण्डमताडयत् ॥ ३१ ॥

तदनु यावदसौ कथमप्यहो ! **हनुमता** विदधे समरोद्यमम् ।
स कृतपुच्छपरिभ्रमदुर्दशं तमुदधौ खलु तावदपातयत् ॥ ३२ ॥

कथमपि नगरीमुपेत्य कम्पद्वपुरवदत् स **मुरद्विषं** विवर्णः ।
शतमपि निपतन्तु वज्रधारास्तदपि न तत् कपिकोपदप्र(त्त)पातः ॥ ३३ ॥

मधुरतराणि वचांस्यवोचमादौ तदपि न तानि बतोररीचकार ।
तदनु खलु यदा दुरुक्तिरुक्ता **हर हर** मे प्रलयाधिकः स कालः ॥ ३४ ॥

रचयति भगवान् विधाय कृत्यं लघु लघुनाऽपि मिषेण येन केन ।
जगति खलु विनाशमाशु नीतः **पवन**सुतेन **गुरुत्मतो** विवर्गः (-ऽपि गर्वः) ॥ ३५ ॥

दशरथसदनावतारमूर्त्तेरथ पुनरिच्छति मे विलोकनं सः ।
तदहमनुसरामि तत्स्वरूपं कलय कुरङ्गदृशोऽथ **भूसुता**यायाः ॥ ३६ ॥

..... ।
वरतनु ! यदहं भवामि **रामो यदुपति**रित्थमुवाच **सत्यभामाम्** ॥ ३७ ॥

जनकनृपसुतानुकारहेतोः पुनरनया विहितो न कः प्रकारः ? ।
तदपि बत ! ययौ न तत्स्वरूपं जगति हि रम्यतमं न सद्वितीयम् ॥ ३८ ॥

तामङ्गकान्तिं सुकुमारतां तां दृगाकृतिं तां मदनश्रियं ताम् ।
तामास्यलक्ष्मीमनवाप्य भूयः प्रिया ह्रिया नम्रमुखी बभूव ॥ ३९ ॥

यामिनीशनिभवक्त्रशालिनी कामिनी कृतगुणाभिलाषिणी ।
रुक्मिणी यदुपतेरथाज्ञया **जानकी**तनुमुरीचकार सा ॥ ४० ॥

रघुपतिवपुषो **हरे**र्निदेशात् स तमधिगम्य पुनर्गिरं जगाद ।
व्रज सपदि सखे ! पुरी**मयोध्यां** यदि तव **राम**निरीक्षणेऽनुरागः ॥ ४१ ॥

सुखभवपुलकोल्लसत्कपोलस्त्रिभुवनतारक**राम**नामचेताः ।
सह पथि **गरुडे**न सोधि(ऽभि)गच्छञ्छकुनभरैरिति तर्कयाञ्चकार ॥ ४२ ॥

जनकनृपसुताविभूषिताङ्गः सजलपयोदतमालतालनीलः ।
मम दृगतिथिरद्य **राघवः** स्यात् प्रचरति यत् पथि दक्षिणो मृगौघः ॥ ४३ ॥

रघुपतिमुखचन्द्रचन्द्रिकायां नयनचकोरयुगं धृतानुरागः(गम्) ।
नियतमधिगतार्थमद्य यत्स्यात्यधि(द्यदि) पतितो दृषि(शि)
चाप एबयामः(चैष एव **रामः**) ॥ ४४ ॥

रघुपतिपरिरम्भसम्भ्रमान्मे **विहगपते**र्भवितोऽद्य कोऽपि हर्षः ।
स्फुरति खलु नितान्तमेष बाहुर्मुहुरथ दक्षिणमक्षि यच्चिरेण ॥ ४५ ॥

जितमदनविलासं विद्युदम्भोदवासं
कलितललितवेशं **जानकीजीवितेशम्** ।
कमलनयनमाद्यं सर्ववेदान्तवेद्यं
प्रमदयुतमथाऽसौ **मारुति**स्तं ददर्श ॥ ४६ ॥

रामः कृपादोलितदृग्विलासः सानन्दमालिङ्ग्य कृताञ्जलिं तम् ।
अभूतपूर्वाद्भुतभूरिभक्तिः(क्तिं) प्रेमानुरूपां गिरमित्युवाच ॥ ४७ ॥

पवनसुत ! जगत्त्रयेऽपि किञ्चिद्भवदुपकारसमं न तत्प्रदेयम् ।
किमपि यदि भवान्ददेदिदानीं तदपि मदीयमनोऽनुमोदमात्रम् ॥ ४८ ॥

त्वं मामकोऽसि भवतोऽहमिति प्रवक्तुं
नैवोत्सहेऽत्र यदयं खलु भेदवादः ।
योऽहं स एव हि भवानिति चेद्ब्रवीमि
त्वद्भक्तिशर्म कुत एतदभेदवादः ॥ ४९ ॥

वाचं निपीय जगतामधिपस्य तस्य
वाचं मनःश्रवणतोषकरामुवाच ।
पूर्वाऽनुभूतचरितश्रवणोपनीत-
बाष्पावलीभिरवलीढविलोचनोऽसौ ॥ ५० ॥

अमृतं त्वमसि स्वयं ततस्तव नामाऽपि गिरस्ततस्तव ।
वपुषः परिरम्भसंश्र(सम्भ्र)मात्सकलं लब्धमतः परं कियत् ॥ ५१ ॥

वससि हृदि ममानिशं ततोऽपि **त्रिभुवनपालन** ! किं वरेण्यमास्ते ।
अपि च यदुकुलावतारकाले **रघुपति**रूपमुरीकृतं मदर्थे ॥ ५२ ॥

पीतो(तीर्णो)नाम्बुनिधिः क्षणेन सहसा **लङ्का** न चूर्णीकृता
नानीतानि शिरांसि राक्षसपतेर्नाऽऽनायि **सीता** मया ।
दास्यं त्वच्चरणाब्जयोर्विरचितं नाद्यापि किञ्चिन्मया
कस्मान्मामपराधिनं कृपयसे तन्नाथ ! न ज्ञायते ॥ ५३ ॥

केनाकारि शिला वधूर्जलनिधौ केनोपलास्तारिताः
केनान्येन पुनः स्वकीयनगरी वैकुण्ठमासा(पा)दिता ।
प्राणान्तेऽपि च कस्य नाम शरणं संसारिणां प्राणिनां
कारुण्यैकनिधान ! ते **रघुपते** किं किं न लोकोत्तरम् ॥ ५४ ॥

द्विर्दानं न कदापि याचकजने द्विः स्थापनं नाश्रिते
द्विः शत्रौ न शराभिसन्धिरपि च द्विर्भाषणं न क्वचित् ।
एतेऽन्यत्र वसन्ति कुत्र नियमाः सा राजनीतिः क्वचित्
क्वासीदेकवधूक्व(त्र)तं **रघुपते** तत्क्वापि लीला न ते ॥ ५५ ॥

तिर्यग्योनिषु नावतारकलनं भामा(भूमौ)न मायाकृतिः
कापट्यं न कदापि वाचि न रतिर्निन्द्येषु कर्मस्वपि ।
प्रेमा नान्यवधूषु यन्न सदसत्त्राणक्षयोपेक्षणं
श्रीमद्राम ! दयानिधेस्तव तुला नैवाऽवतारान्तरे ॥ ५६ ॥

कण्ठालम्बितकालकूटविकलो **गङ्गां** शिरस्यादधे
मौलौ चन्द्रकलां ततश्च **गिरिजा**मर्धाङ्गभागे **हरः** ।
स्वास्थ्यं नाऽऽप तथाऽप्यहो तदनु ते **श्रीराम**नामामृतं
स्वीचक्रे किमतः परं **रघुपति**(ते)गेयं भवद्वैभवम् ॥ ५७ ॥

श्रीमद्राम विपाद्विराम जगतामाधार धाराधर-
श्यामाऽपारगुणाभिराम करुणाकूपार वीराग्रणीः ।
नित्यं त्वच्चरणारविन्दयुगलध्यानादयोध्यापते
कालो गच्छति यस्य तस्य न भयं कालादकालादपि ॥ ५८ ॥

उल्लसत्कनककेतकोदरां द्योतमानतनुमात्तभूषणाम् ।
शारदेन्दुवदनामथावनीनन्दिनीमवददज्ञनि(ना)जनिः ॥ ५९ ॥

त्वं भूपरत्नमवनीकमनीयमम्ब ! स्पष्टीचकार तदिदं खलु रत्नभासा ।
किं वीक्षिताऽसि **जनकेन** यतस्त्वमादौ संसिद्धिमानिति जनैरुपगीयतेऽसौ ॥ ६० ॥

त्वत्तो न काचिदधिका गुणकर्मरूपै-
स्तुल्याऽथवाऽस्ति कलयाऽपि जयाख्रि(येत् त्रि)लोक्याम् ।

जाने जगज्जननि **जानकि** तत् त्वदेक-
पत्नीकृ(व्र)तं **रघुपतिः** कलयाञ्चकार ॥ ६१ ॥

मातस्त्वदीयचरणस्मरणावलोक-
स्पर्शाविधूतहृदयाखिलतापशोकः ।
आद्यं पदं परमवाप **दशाननो**ऽपि
किं त्वां परे पतितपावि(व)नि भक्तिभाजः ॥ ६२ ॥

लङ्कागृहापगतिरध्वनि वार्धिरोध्दुं(धो)
युद्धं दशास्यरिपुणा कपयः सहायाः ।
रामोऽवधीत् तदपि राक्षसवृन्दमेक-
स्तन्मूलमेव तव कुटिल(कुटिला तव) सौभगश्रीः ॥ ६३ ॥

रामोऽम्बुधिस्त्वमसि तल्लहरी स चन्द्र-
स्त्वं चन्द्रिकाऽसि जलदः स पतुस्त(तु तत्त)डित् त्वम् ।
सर्वोत्तमः स भगवानखिलार्थपूर्ण-
स्त्वं तस्य भाग्यमसि मूर्त्तिमदम्ब ! मन्ये ॥ ६४ ॥

निरवधि सुखधाम नाम जननि ! कदा भविता तवाऽवलोकः ।
पुनरपि च तवाऽपि रूपमेतद्रघुकुलमण्डनमेकदाहमीक्षे ॥ ६५ ॥

सत्यं ब्रवीम्युचितम[स्त्वि]ति नैतदेव
व(य)त्साधुना सह स ते प्रल(ण)यानुबन्धः ।
दुःखं यदस्य विरहो जनयत्यवश्यं
तस्मादहो किमधिका यमयातनास्ताः ॥ ६६ ॥

निरुपमसुखदो हि साधुसङ्गः पदमधराकुरुतेऽपवर्गलक्ष्म्याः ।
यदि विलयमुपैति सोऽपि जन्तोः **शिव शिव** हानिरितोऽपि काऽधिकाऽस्ते ॥ ६७ ॥

चिरमयमनलो यक्ष(दा)शु देहं दहति जनस्यं मृतस्य जीवतो वा ।
न तु विरहमहानलः सतो यद् दहति सजीवमजस्रमङ्गमेषः ॥ ६८ ॥

इति निगदति यावत्तावदेवाम्बुजाक्षः
पुनरपि निजरूपं पूर्वमङ्गाच्च(ङ्गीच)कार ।

[1]चरितमतिदुरुह(रूहं) मण्डलाखण्डलाना-
मखिलभुवनभर्तुः किं पुनश्चक्रपाणेः ॥ ६९ ॥

नवाम्बुदश्यामलमम्बुजेक्षणं समुल्लसत्काञ्चनकुण्डलोज्ज्वलम् ।
पादा(पीता)म्बरं कुण्डिननन्दिनीव्र(वृ)तं विलोक्य तुष्टाव तमज्जनीसुतः ॥ ७० ॥

ब्रह्माद्वयं त्वमसि निर्गुणमप्रमेयं
निर्मायमागमरहस्यमुपास्यमानम् ।
सस्वप्रकाशमविकल्पमनाद्यनन्त-
मानन्दपूर्णमविकारमपेतदोषम् ॥ ७१ ॥

अर्थव्ययं च वपुषः श्रममन्तरेण
यच्चिन्तनेन परमां गतिमेति जन्तुः ।
ध्यायेन्न तद्यदि मुकुन्द तवाङ्घ्रिपद्मं
किं जीवितेन नरवेषय(प)शोस्तदस्य(दास्य) ॥ ७२ ॥

ब्रह्मेन्द्ररुद्रसलिलेन्द्रधरेन्द्रचन्द्र-
पक्षे(क्षी)न्द्रदक्षिणदिगिन्द्रमुनीन्द्रमृग्ये ।
कृष्ण त्वदङ्घ्रिकमले निरुपाधिभक्तेः
सायुज्यभक्तिरधिका न पुनः किमन्यत् ॥ ७३ ॥

तावत्सुतभ्रातृकलत्रमित्रैः श्रेयांसि भूयांसि जनो भुनक्ति ।
यावत्कृपाकन्दलितैः कटाक्षैःसे(क्षैस्त)वेक्षणं न च्युतमच्युतस्य ॥ ७४ ॥

गोपिकानयनकैरवेन्दवे योगिमानससरोजभानवे ।
भक्तवृन्दभवसिन्धुसेतवे द्वारकाधिपतये नमो नमः ॥ ७५ ॥

सर्वमङ्गलनिदानवन्दिनीमङ्गकातिपरिभूय(त)काञ्चनाम् ।
चञ्चलां रुचिरचैलशालिनीं रुक्मिणीमथ मरुत्सुतोऽब्रवीत् ॥ ७६ ॥

मुकुन्दवामाङ्गविराजमानां त्वामास्यलक्ष्मीजितपूर्णचन्द्राम् ।
नना(मा)मि काश्मीरकृतानुलेपां धम्मिल्लतुच्छीकृतच(ब)र्हिपुच्छाम् ॥ ७७ ॥

---

१ Before चरित, 'राम' is prefixed in the Ms.

कुरङ्गशावस्पृहणीयनेत्रां समुल्लसच्चम्पकपुष्पनासाम् ।
घ(प्र)वालशालिव(स्वाभ)सुधाधरोष्ठीं मुक्तावलीरञ्जितकण्ठपीठाम् ॥ ७८ ॥

शिराण(रीष)पुष्पाधिकमार्दवाङ्गीमङ्गीकृतानङ्गकलाकलायां(पाम्) ।
रत्नाङ्गुलीयावलिशालिहस्तामुत्त(त्तु)ङ्गपीनस्तनभारनम्राम् ॥ ७९ ॥

निःसीमलावण्यतरङ्गभङ्गीं वल्लि(लि)त्रयी(यीं) नाभिसु(सु)रःप्रसूतां(तौ) ।
शृङ्गारवल्लीमिव रोमराजीं काञ्चीं दधानामनुबद्धरत्नाम् ॥ ८० ॥

मृगेन्द्रगर्वापहमध्यभागां नितम्बगुर्वी(र्वीं) क्र(ह्र)तकुम्भिकुम्भाम् ।
उ(ऊ)रुश्रिया निर्जितहेमरम्भास्तम्भां जगद्वन्दितपादपद्माम् ॥ ८१ ॥

त्वं भक्तकल्पक्रु(ल)तिका [क]रुणैकमूर्त्ति-
स्तत् त्वामचिन्त्यचरितामहमम्ब याचे ।
त्वं **मैथिली** भव पुनर्जगतामराधा(धीशा)
नित्यं प्रबोध(भो ! द)य(?) पुनर्भव **जानकीशः** ॥ ८२ ॥

एवं निपीय वचनं **मरुदङ्ग[ज]स्य**
सर्वोत्तमो **रघुपतिः** स बभूव भूयः ।
सा **कुण्डिनेन्द्रतनया**ऽपि तदैव देवी
श्रीमद्विदेहतनया कृपया बभूव ॥ ८३ ॥

तद्रूपमी(मे)क्ष्य तडिदम्बुदसुन्दरश्री(श्रि)
श्रीमांस्तयोर्युगपदा(द)ङ्घ्रियुगं नमामि (नाम) ।
उत्फुल्लनन्दनवलो(वनो)दितपुष्पवृ(वृ)न्दैः
सानन्दमर्चितमरे(थे)न्द्रभवादिदेवैः ॥ ८४ ॥

अद्याम्बुदादजनि काञ्चनभूरिवर्षः
पृथ्वी किमद्य विषदो(शदी)कृतदिव्यरत्ना ।
एकत्र किं नु मिलितस्त्रिजगत्सुखौघ-
स्तत्राऽवदद्वचनमित्थमथाञ्जनेयः ॥ ८५ ॥

आनन्दपीनपुलकस्फुरदाननश्री-
रव्याजसान्द्रकरुणांगीम(णा दृग)पाङ्गभङ्गी ।

सीतावदातचरिता परतापहन्त्री
प्रोवाच वाचमथ **वायुतनूज**मित्थम् ॥ ८६ ॥

नीता व(य)दाहमुदरं धरया जनन्या
तत्कालतोऽद्यसमयावधि मे दिवृ(द्द)क्षा ।
यस्याभवत्तमधुना मदनाभिरामं
पश्यम्प्रि(श्यामि) जा(जी)वितपतिं स भवत्प्रभावः ॥ ८७ ॥

रामः स एष [ब]त साऽहमसावयोध्या
सेय सरिच्च **सरयूः** परिवार एषः ।
एतद्वनं ग(च) सकलं पुनराविरास्ते
मन्ये **किशोर** ! फलितं तव भावनायाः ॥ ८८ ॥

मन्त्रैर्व्रतैर्वितरणैः क्रतुभिस्तपोभिः
साऽम्बरैः स्तवनवन्दनगीतनृत्यैः ।
तीर्थाटनैश्च न तथा सुलभस्त्रिलोक्यां
भक्त्यैक(व) किन्तु भगवानयमार्य मृग्यः ॥ ८९ ॥

पीयूषसिन्धुलहरीगुणगर्वखर्वा-
मेतां निपीय गिरमर्थवतीमुदाराम् ।
आनन्दबाष्पललितानन्पङ्कजश्रीं
श्रीमानुवाच **हनुमानवनीतनूजाम्** ॥ ९० ॥

पूर्वावतारकलनं युवयोर्न चित्रं
लीला(लै)व ते **रघुपते**रपि या दुरूहा ।
युक्ति(यत्किङ्)करोऽहमतुलप्रचुरोपकार-
भारं दधामि भुवनाधिकमद्भुतं तत् ॥ ९१ ॥

यद्वा तवाम्ब **रघुवीर** तवापि नाहं
मन्ये मदर्थमिदमादृतमत्र चित्रम् ।
यच्चातके जलधरस्य विधोश्चकोरे
पित्रोः शिशौ च खलु कोऽपि कृपानुबन्धः ॥ ९२ ॥

ततः पटीरद्रवसान्द्रलेपनैर्वस्त्रैः सुपुष्पैरपि नन्दनार्हम् ।
स्फुरत्प्रभामण्डलहेममण्डनैः सम्भावयामास तमादिपूरुषः ॥ ९३ ॥

ऊचेऽथ स म्लानमुखाम्बुजश्रियं तदा विदेहप्रसवां च राघवः(वम्) ।
किमर्थमङ्ग ! श्रम एष इष्यते न युष्मदीयाङ्घ्रिवियोगि मे मनः ॥ ९४ ॥

प्रस्थानकालं(ले) नितरां समीपे रामस्तमुन्नीय वचो बभाषे ।
ब्रूहि त्वमह्याय वियोगकाले यतस्तटस्था सुहृदङ्ग ! त्तिवृः(वृत्तिः) ॥ ९५ ॥

चैलाञ्चलेनास्रवदश्रुधारामयाच(पाह)रद्गद्गदकण्ठनालः ।
रोमाञ्चितस्विन्नकपोलपालिस्ततस्तमूचे वचनं स वीरः ॥ ९६ ॥

श्रीमद्राम ! भवादृशस्त्रिभुवने सर्वार्थपूर्णः प्रभु-
नैवास्ते तदहं त्वदेकशरणो याचे प्रणीताञ्जलिः ।
मा मां विस्मर कामसुन्दरतनो ! कालेऽप्यकालेऽपि वा
कारुण्यैकनिधान ! ते यदुचितं तन्नाथ ! सम्पादय ॥ ९७ ॥

वसूनां सम्भारे मणिमयविभूषापरिकरे
विहारे वाऽऽहारे सकलपरिवारेऽपि विमुखम् ।
घनश्यामे रामे रिपुजनविरामे[ऽ]नवतरं(रतं)
मनो मे विश्रान्तं रघुकुलशिरोमण्डनमणौ ॥ ९८ ॥

परादनुप्रव्रज्य(श्चादुपावर्त्य)मरुत्तनूजं सीतापतिर्यो जनयं(याञ्)चकाव(र) ।
समादधे यादवराजरूपतां यथावदासीदखिलं च तत् क्षणात् ॥ ९९ ॥

रघुपतिविरहं कथं सहेत कपिपतिरेतदहं न हन्त जाने ।
अधिगतर(म)थवाऽस्ति वज्रदेहः(हं)कलयति मङ्गलजीवजं बलं सः ॥ १०० ॥

मनसा वचसा च कर्मणा यदि भक्तिर्मम राघवे दृढा ।
परमः पुरुषः स सर्ववित्स्तुतिमेतामुररीकरिष्यति ॥ १०१ ॥

श्रीलौगाक्षिकुलारविन्दतरणिर्माध्यन्दिनिर्न्यायवि-
न्मीमांसायुगतर्कतन्त्रचतुरः साहित्यरत्नाकरः ।
रामश्लोकशतं चकार सुकृती गोदातटप्रोल्लस-
त्पुण्यस्तम्भनिवासिकेशवसुतानन्तात्मजः केशवः ॥ १०२ ॥

॥ इति श्रीकेशवविरचितं रामशतं समाप्तम् ॥

श्री ॥ श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्री विन्ध्यवासिन्यै नमः ॥ संवदष्टादश[शत] त्रिसप्ततिमितेऽब्दे १८७३ माघमासे सिते पक्षेऽष्टम्यां सूर्यवासरान्वितायां सङ्घटकपुरस्थेन व्यासावटङ्केन लक्ष्मीरामात्मजेन **नारायणेन** लिखितमिदं **रामशताख्यकाव्यं** समाप्तिमगमत् ॥ आत्मपठनार्थम् ॥ श्री ॥ ॥ छ ॥

यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥ १ ॥